

SİGORTA SEKTÖR ÇALIŞANLARININ GELİR DÜZEYİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIKLARI ÜZERİNDE ETKİSİ¹

Berna USTA² Ümit GÜNER³

Makale Bilgisi

Geliş : 02/01/2025
Düzeltilme : 03/03/2025
Kabul : 30/06//2025

Anahtar Kelimeler:

Sigortacılık, Finansal
Okuryazarlık, Gelir
Düzeyi, ANOVA,
Post-hoc Testi
**JEL Kodları: G22, D14,
G53**

Özet

Bu çalışma, sigortacılık sektöründe çalışan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin gelir düzeyine göre nasıl farklılık gösterdiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek için anket verilerini kullanmış ve bu veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, gelir düzeyinin arttıkça finansal okuryazarlık seviyelerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca çalışma, gelir düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini vurgulamış, ancak eğitim düzeyinin bu alandaki etkisi bulunmamıştır. Bu bulgular, finansal okuryazarlık eğitimlerinin ve gelir düzeyinin artırılmasının bireylerin finansal karar alma süreçlerine olumlu katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

THE EFFECT OF INCOME LEVEL OF INSURANCE SECTOR EMPLOYEES ON THEIR FINANCIAL LITERACY

Article Info

Received : 02/01/2025
Revised : .03/03/2025
Accepted : 30/06/2025

Keywords:

Insurance, Financial Literacy,
Income Level, ANOVA,
Post-hoc Test

JEL Codes: G22, D14, G53

Abstract

This study examines how the financial literacy levels of individuals working in the insurance sector differ according to their income level. The research utilized survey data to determine participants' financial literacy levels, and these data were analyzed. The analyses revealed that financial literacy levels tend to increase as income levels rise. Additionally, the study highlighted the impact of income level on financial literacy but found no significant effect on educational attainment in this area. These findings suggest that enhancing financial literacy education and increasing income levels can positively contribute to individuals' financial decision-making processes.

¹ Bu çalışma 'SİGORTA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARININ FİNANSAL OKURYAZARLIKLARINA YÖNELİK ARAŞTIRMA' tez çalışması kapsamında yapılan araştırmadan üretilmiştir

² Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bankacılık Finans Bölümü, berna.cyr@gmail.com , ORCID:0009-0007-3104-3109

³ Prof.Dr., Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bankacılık Finans Bölümü, umit.guner@dpu.edu.tr , ORCID:0000-0001-9630-8373

Usta, B ve Güner, Ü.(2025). Sigorta Sektör Çalışanlarının Gelir Düzeyinin Finansal Okuryazarlıkları Üzerinde Etkisi, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi*, 6(1), 264-280, DOI: 10.62001/gsjkses.1611835.

GİRİŞ

Ekonomik faaliyet, insanların hayatlarını sürdürebilmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için gerçekleştirdiği etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Kılıç, 2020: 45; Öztürk, 2019: 12). Ekonomik faaliyetler birincil olarak doğa aracılığıyla yürütülen hayvancılık, balıkçılık ve tarım gibi alanları kapsamaktadır (Demir, 2021: 67). İkincil faaliyetler ise ham maddenin işlenmesini, yani sanayi sektörünü, kapsamaktadır (Yılmaz, 2022: 33). Üçüncül faaliyetler ise birincil ve ikincil faaliyetlerle elde edilen ürünlerin tüketiciye aktarımını, ticaret ve ulaşım faaliyetlerini içermektedir (Kara, 2023: 56). Günümüz teknolojik çağı ise dördüncül faaliyetler olarak adlandırabiliriz ve bunlar genellikle yazılım sektörüyle ilişkili faaliyetleri kapsamaktadır (Aydoğan, 2020: 89). Beşincil ekonomik faaliyetler ise bilgiyi yönetenler veya yöneticiler tarafından gerçekleştirilmektedir (Erdoğan, 2021: 73).

Değişen makroekonomik faaliyetlerin yönetimi ve anlamlandırılması için finans önemli bir rol oynamaktadır (Tekin, 2020: 21). Finans, varlıkların, getirilerin ve fonların belirli bir zaman ve ortam içinde tahsisini ifade eder (Alkan, 2018: 15). Bu tanımın ötesinde, finans kavramı; kişisel finans, kurumsal finans, uluslararası finans, kamu finansı, finansman, borç finansmanı ve finansal yönetim gibi çok sayıda alt başlığı kapsamaktadır (Doğan, 2019: 44; Kaya, 2020: 36). Tarihsel olarak, 18. yüzyılda İngilizce konuşan topluluklar tarafından "paranın yönetimi" anlamında kullanılmaya başlanılmıştır (Brown, 2017: 12). Finans, varlıkların en etkin takas yöntemlerini belirleme bilimi olarak da tanımlanabilir (Smith, 2020: 28).

Finans, bireylerin, işletmelerin ve kurumların parasal kaynaklarını nasıl yönettiklerini, fonları nasıl kullandıklarını ve gelecekteki yatırımlarını nasıl planladıklarını inceleyen bir bilim dalı olarak büyük önem taşımaktadır (Jones, 2019: 45). Bu özellikleri nedeniyle, finansal yönetim hem bireyler hem de devletler için stratejik bir alandır (Thompson, 2018: 31; Williams, 2020: 19).

Dünya Bankası'nın 2023'te yayınladığı verilere göre, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler toplamda 1.4 trilyon dolarlık dış borç ödemesi yapmıştır (World Bank, 2023: 18). Gelişmemiş ülkeler ise genellikle Merkez Bankaları gibi kurumlara finansman desteği için başvurmaktadır (IMF, 2022: 24). Finansal kapasitesi zayıf olan ülkelerin genellikle dış yardıma bağlı olduğu ve bu yardımların bir çeşit can simidi işlevi gördüğü gözlemlenmiştir (Jackson, 2020: 11).

2022 yılı itibarıyla, Türkiye'deki finans hizmetleri sektörünün toplam varlık hacmi 22.6 trilyon TL'yi bulmuş olup, hizmet sektörünü oluşturan alt sektörler arasında bankacılık ve sigortacılık öncü konumdadır (TBB, 2023: 47). Hizmet sektörü içerisinde finans, %70'lik bir pazar payına sahiptir (SPK, 2023: 52; KPMG, 2023: 35).

Türkiye'de toplamda 2024 yılı itibarıyla 58 banka faaliyet göstermektedir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumuna verilerine göre bu bankaların 38'i mevduat bankası, 16'sı kalkınma ve yatırım bankası, 6'sı katılım bankası olup, 3 banka ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) tarafından yönetilmektedir (BDDK, 2024: 18). 12 Aralık 2024 itibarıyla, bu bankaların toplamda 9248 yurtiçi şubesi bulunmaktadır (BDDK, 2024: 23). Mart 2023 itibarıyla mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarında çalışan kişi sayısı 191.209'a ulaşmıştır (TBB, 2023: 12).

Aynı zamanda sigorta sektörü çalışanları, ülke finans sektöründe önemli bir yere sahiptir. 30 Haziran 2024 tarihi itibarıyla Türkiye sigortacılık sektöründe toplam 73 adet sigorta, reasürans ve emeklilik şirketi; 18.689 adet sigorta aracısı ve 1.894 adet sigorta eksperisi faaliyet göstermektedir (Sigortacılık ve Özel Emeklilik Sektörü Gelişmeler ve Temel Göstergeler, 2024 Ocak-Haziran).

Sektör çalışanlarının kalitesi, finansal kuruluşların başarısında önemli bir faktördür. Bu çalışanların bilgi ve beceri seviyeleri, kuruluşların hizmet sundukları kitleye daha etkili hizmet vermelerini, karar

alma süreçlerini daha doğru ve güvenilir şekilde yürütmelerini sağlar. Bu bağlamda, finansal okuryazarlık, sektör çalışanlarının verimliliği ve iş performansları için kritik bir rol oynamaktadır. Finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması, çalışanların finansal ürünler ve hizmetler hakkında daha bilinçli olmalarını sağlar, böylece müşterilere daha kaliteli rehberlik ve tavsiyeler sunabilirler. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), finansal eğitimi, finansal tüketicilerin ve yatırımcıların finansal ürünler ve kavramlar hakkındaki anlayışlarını geliştirerek, onların riskler ve fırsatlar konusunda daha bilinçli hale gelmelerini ve finansal refahlarını artırmalarını sağlamayı amaçlayan bir süreç olarak tanımlamaktadır (OECD, 2005: 111). Bu süreç, sektör çalışanları için de geçerli olup, onların verimli çalışabilmesi için finansal okuryazarlık düzeylerinin güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Finansal okuryazarlık, bireylerin parayı kullanma ve yönetme konusundaki değerlendirme yetkinliklerini, yatırımlarını şekillendirecek araçları seçme kapasitelerini ifade eder (Yıldırım, Bayram, Oğuz & Günay, 2017). Gelir düzeyinin artmasıyla birlikte bireylerin finansal bilgi, bütçe planlaması, borçlanma, yatırım, bankacılık ve kripto paralar gibi konularda daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduğu gözlemlenmektedir.

Değişen teknolojiler, kripto paralar ve dijitalleşme ile birlikte finansal okuryazarlığın önemi her geçen gün artmaktadır (Yılmaz, 2022: 45). Özellikle bankacılık, muhasebe ve sigortacılık gibi finansal hizmet sektörlerinde, çalışanların finansal okuryazarlık becerilerine olan ihtiyaç giderek artmaktadır (Çelik, 2020: 67; Demirtaş, 2021: 89). Bu gelişmeler ışığında, pek çok finansal hizmet sektörü, çalışanlarına finansal okuryazarlık konusunda farkındalık eğitimleri düzenlemekte ve bu becerilerin geliştirilmesine yönelik çeşitli programlar sunmaktadır (Yılmaz & Tekin, 2023: 112).

Gelir düzeyi artan sektör çalışanları gelirlerini etkin değerlendirebilmek için finansal okuryazarlık becerilerini geliştirme ihtiyacı hissederek. Yanlış finansal bilgiler nedeniyle birikimlerin kaybedilmesi riski söz konusudur. Ayrıca, gelir düzeyinin artmasıyla birlikte finansal risk iştahı da artmaktadır (Anbar & Melek, 2010). Bu bağlamda, finansal okuryazarlık becerisi, finansal yönetim, borç yönetimi ve yatırım konularında daha etkili kararlar alınmasına olanak sağlamaktadır. Harcamaların kontrollü yapılması ve bütçe planlamasının istatistiksel verilere dayanarak gerçekleştirilmesi, doğru finansal kararlarla yakından ilişkilidir.

Ancak, mevcut literatürde finansal okuryazarlık konusuna ilişkin yapılan araştırmaların çoğu bankacılık ve muhasebe gibi alanlarla sınırlıdır (Çelik, 2020: 72). Sigortacılık sektörüne dair yapılan çalışmalar ise oldukça sınırlıdır. Oysa sigortacılık sektörü, büyüklüğü ve çalışan sayısı bakımından önemli bir yer tutmakta olup, bu sektördeki finansal okuryazarlık düzeyinin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir (Demirtaş, 2021: 93). Bu bağlamda, "Sigorta Sektör Çalışanlarının Gelir Düzeyinin Finansal Okuryazarlıkları Üzerindeki Etkisi" başlıklı bu çalışma, söz konusu eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

LİTERATÜR

Finansal okuryazarlık üzerine yapılan çalışmalar, özellikle Türkiye’de ortaokul, lise ve üniversite öğrencileri arasında yaygın şekilde araştırılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi (YÖKTEZ) veritabanında finansal okuryazarlıkla ilgili 171 tez bulunurken, sigorta alanında ise 1.716 tez yer almaktadır. DergiPark veritabanında finansal okuryazarlıkla ilgili 10.844 makale, sigorta üzerine ise 1.249 makale bulunmaktadır. Google Akademik’te finansal okuryazarlıkla ilgili 15.400 sonuç, sigorta konusunda ise 106.000 sonuç yer almaktadır. ScienceDirect veritabanında finansal okuryazarlıkla ilgili 35.626, sigorta konusunda ise 430.123 sonuç bulunmaktadır. National Bureau of Economic

Research (NBER) veritabanında finansal okuryazarlıkla ilgili 30.941 sonuç, sigorta üzerine ise 18.853 sonuç mevcuttur.

Bu çalışmalar, yüksek lisans, doktora tezleri ve makaleler olmak üzere analitik yöntemler içeren çok çeşitli akademik araştırmaları kapsamaktadır (Özdemir, 2017: 112). Ancak, bu araştırmaların çoğu, özellikle sigorta sektörü çalışanlarını kapsayan analitik çalışmalardan yoksundur. Sigorta sektörü çalışanları üzerine yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır, bu nedenle bu çalışmada sigorta sektöründe çalışan bireyler odak noktasına alınarak saha çalışması yapılmış ve derinlemesine analizler gerçekleştirilmiştir (Yılmaz & Çetin, 2020: 89).

Finansal Okuryazarlık Kavramı

Finansal okuryazarlık, para yönetme becerisi ve sanatıdır. Bu kavram, bireylerin parayı nasıl verimli kullanacaklarını, gelecekteki finansal durumlarını nasıl planlayacaklarını ve şimdiden bu durumu gözlemleyebileceklerini anlamalarına yardımcı olmaktadır (Sina, 2012: 25). Finansal okuryazarlık bilgisiyle, basit faiz, bileşik faiz, mevduat hesabı, enflasyon ve bireysel emeklilik sistemi (BES) gibi temel konularda değerlendirmeler yapabilme becerisi kazanılmaktadır (Öztürk & Kaya, 2019: 78). Özetle, finansal okuryazarlık harcama ve tasarruflar arasında denge kurarak, finansal özgürlüğü sağlamayı, giderin gelirden az olmasını garantilemeyi ve gelecekteki servet kaybını öngörmeyi sağlayan çok boyutlu bir kavramdır (Sina, 2012: 27; Yılmaz & Aksoy, 2020: 105).

Yaşamımızı sürdürebilmek için para kavramı tarihsel olarak sürekli var olmuştur; alışveriş, yatırım ve geleceğe yönelik birikim yapma gibi temel amaçlarla kullanılmıştır. Zaman içinde finansal sistem birçok evrim geçirmiştir ve bu gelişmeleri anlamak için finansal okuryazarlık bilgisi gerekmektedir (Turan, 2018: 42). Hem bireysel hem de toplumsal refah düzeyini artırmak adına finansal okuryazarlık daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmalıdır. Ayrıca, finansal tablo analizi, sermaye yönetimi, harcama alışkanlıkları, yatırım ve tasarruf konuları da bu kavramın ayrılmaz parçalarındandır (Köksal, 2020: 59).

Finansal okuryazarlığın gelişmesi için ilk adım, bütçe planlamasından başlamak olmalıdır. Bütçe planlaması, gelir ve giderleri etkin bir şekilde yönetme becerisini içerir. Gelir ve giderlerin bir arada görsel olarak sunulması, bireylerin gelirlerini nasıl en verimli şekilde kullanabileceklerine dair kararlar almalarına yardımcı olmaktadır (Kaya, 2021: 83). Günümüzde dijitalleşme sayesinde, bu süreç daha hızlı ve verimli bir şekilde yönetilebilmektedir. Bütçe yönetimiyle beraber finansal hedefler belirlemek de daha kolay hale gelmektedir (Öztürk & Kaya, 2019: 79).

Finansal hedefler, bütçe planlamasıyla birlikte, yaşamımızın her alanında belirli bir durum şeması oluşturmayı ifade etmektedir. Örneğin, kredi ödeme gününde borcun ödenmesi, gayrimenkul edinme, işsizlik gibi olasılıklara karşı işsizlik sigortası yaptırma ya da yeni bir iş kurma gibi hedefler doğrultusunda atılacak adımlar, finansal planlamanın temelini oluşturmaktadır (Erdem, 2019: 67). Bu hedeflere ulaşmak, gelecekteki finansal durumumuzun sağlam temellere dayanmasını sağlamak için kritik bir rol oynamaktadır (Bakan & Kaya, 2020: 34). Finansal hedefler gerçekleşikçe, aynı zamanda gelecekteki finansal planlama ve tasarruflar daha büyük bir öneme sahip olmaktadır (Çalışkan, 2021: 115).

Tasarruf, gelecekteki finansal gereksinimler için alınan önlemler ve birikimlerdir. Bu kavram, doğal kaynaklardan ya da işgücünden elde edilen gelir ile yapılan harcamalar sonrası, geleceği güvence altına almak için yapılan birikimleri ifade eder (Demirtaş, 2020: 92). Bu bağlamda, bireysel emeklilik sistemi (BES) ve finansal danışmanlık hizmetleri, finansal güvence sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu hizmetler, finansal güvenliği artırarak tasarruf kültürünü teşvik etmektedir (Öztürk, 2018: 56).

Finansal okuryazarlık, bireylerin gelirlerini artırmalarına, bütçelerini verimli bir şekilde yönetmelerine ve kişisel finansal hedeflerine ulaşmalarına olanak sağlar (Yılmaz, 2021: 73). Özellikle gelirdeki artışla birlikte finansal okuryazarlığa olan ilgi de artmaktadır. Bu süreçte, artan gelir, bireyleri daha bilinçli finansal kararlar almaya yönlendirmekte, kayıplardan kaçınmaya yönelik adımlar atılmasına olanak tanımaktadır (Bakan & Kaya, 2020: 35). Bu nedenle finansal okuryazarlık, bireylerin yaşam kalitelerini artırarak daha sağlıklı bir gelecek planlamalarına yardımcı olmaktadır.

Finansal okuryazarlık, toplumun farklı yaş gruplarına dijitalleşme ve erişilebilirlik ile yayılmaktadır, bu da finans sektörü çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyine olan ilgiyi artırmaktadır (Yılmaz & Aksoy, 2019: 65). Devlet kurumları, bankalar ve sigorta şirketleri, çalışanlarına finansal okuryazarlık konusunda çeşitli eğitimler sunmakta ve SPK lisans belgesi ya da BES belgesi almaları için teşvikler sağlamaktadır (Yılmaz & Tekin, 2022: 88). Bu tür eğitimlerin amacı, çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerini artırarak iş ve özel yaşamlarında daha verimli kararlar almalarını sağlamaktır.

Günümüzde, bankacılık ve sigortacılık gibi sektörlerde çalışan sayılarının artmasıyla birlikte, finans sektörü çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine yapılan araştırmalar önem kazanmaktadır (Çalışkan, 2021: 120). Çeşitli yaş grupları, eğitim düzeyleri ve gelir seviyelerine göre yapılan çalışmalarla finansal okuryazarlık düzeyleri değerlendirilmektedir. Ancak, sigortacılık sektöründe çalışanların finansal okuryazarlık düzeylerine dair daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir (Demirtaş, 2020: 94).

Altan ve Biçer (2016) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmeyi amaçlayan bir inceleme yapılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin harcama alışkanlıkları, tutumları, algıları ve ilgileri dört ana boyut olarak ele alınmıştır. Çalışma, finansal bilgi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuş, ancak finansal eğitim alan öğrencilerin finansal algılarının daha yüksek olduğunu ve üniversite öğrencilerinin sınıfları arttıkça finansal okuryazarlıklarının daha da geliştiğini gözler önüne sermiştir (Altan & Biçer, 2016: 140).

Dewi (2022: 1) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise, sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma, 255 kamu çalışanı üzerinde yürütülmüş olup, yaş, cinsiyet ve uzmanlık alanının finansal okuryazarlık düzeyinde belirleyici etkiler yarattığı bulunmuştur. Çalışmada, sosyo-ekonomik özelliklerin finansal farkındalık üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Iriani ve diğerleri (2021: 33) tarafından yapılan bir araştırma, demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık ve finansal davranışlar üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmaya 100 genç birey dahil edilmiştir ve katılımcıların ebeveyn eğitim düzeylerinin ve ailelerinin ekonomik durumlarının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde etkili olmadığı sonucuna varılmıştır. Aynı çalışmada, finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olmasının olumlu finansal davranışlar sergilenmesine katkı sağladığı belirtilmiştir.

Zahra ve Anoraga (2021: 1033) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ise, yaşam tarzı, finansal okuryazarlık düzeyi ve demografik değişkenlerin tüketim tercihleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmaya, farklı bölümlerde öğrenim gören 230 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda, demografik değişkenler başta olmak üzere yaşam tarzı ve finansal okuryazarlık düzeyinin tüketim davranışları üzerinde belirleyici etkiler yarattığı ortaya çıkmıştır.

Hendrawaty ve diğerleri (2020: 187) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, demografik değişkenlere göre yetişkin bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya yatırım yapmayı seven 200 birey katılmıştır. Çalışma, katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinin yatırım riskleri konusundaki algılarını etkilemediğini ortaya koymuştur. Ancak, demografik değişkenler arasında yer alan cinsiyet ve gelir düzeyinin yatırım riskleri hakkındaki görüşleri etkilediği bulunmuştur (Hendrawaty ve diğerleri, 2020: 187).

Senda ve diğerleri (2020: 100) tarafından yapılan bir başka araştırma, demografik değişkenlerin yatırım kararı ve finansal okuryazarlık üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bu araştırmaya 29 yatırımcı katılmıştır. Çalışma, finansal okuryazarlık düzeyinin yatırım kararlarını etkilemediğini, ancak demografik değişkenlerden yaş grubu, gelir düzeyi ve yatırım deneyiminin yatırım kararları üzerinde önemli etkiler yarattığını rapor etmiştir (Senda ve diğerleri, 2020: 100).

Lotto (2020: 1) tarafından yapılan bir araştırma, hane halkının finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen değişkenleri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, Tanzania'da yaşayan yerel halk üzerinde yürütülmüştür. Araştırma, yaş, cinsiyet ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde belirleyici etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Özellikle genç yaş grubundaki katılımcılar, erkekler ve yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Lotto, 2020: 1).

Calcagno ve Monticone (2015: 1) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, finansal okuryazarlık düzeyinin yatırım yapma sürecindeki etkileri incelenmiştir. İtalya'da Unicredit müşterileri üzerinde yapılan çalışma, 1.686 müşterinin verilerini analiz etmiştir. Araştırma, finansal okuryazarlık düzeylerinin yatırım yapma süreçlerinde başkalarından destek alma eğilimini etkilediğini ortaya koymuştur. Özellikle, düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olan kişilerin riskli yatırım araçlarına yönelme eğilimlerinin daha düşük olduğu ve bu kişilerin yatırım kararı alırken finans alanında uzman danışmanlara başvurdıkları tespit edilmiştir (Calcagno & Monticone, 2015: 1).

Murphy (2013: 73) tarafından yapılan bir diğer araştırma, ekonomik ve psikolojik unsurlar ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, yaş ortalaması 50 ve üzerinde olan yetişkin bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, bireylerin sahip olduğu ekonomik durum ile psikolojik özelliklerinin finansal okuryazarlık üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Finansal açıdan güçlü bir yapıya sahip olan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve bu bireylerin finansal konularda daha kolay ilerleme sağladıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, finansal ilerleme konusunda umutsuzluğa kapılan bireylerin genellikle düşük sosyo-ekonomik statüye sahip oldukları bulunmuştur (Murphy, 2013: 73).

Anbar ve Melek (2010), kişisel finansal risk toleransı ile demografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada, yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, gelir ve toplam net varlıklar gibi demografik özellikler ile finansal risk toleransı arasındaki ilişki analiz edilmiştir. 1.100 üniversite öğrencisinin verilerinin kullanıldığı bu çalışma, lojistik regresyon analizi, t-testi ve ANOVA analizi gibi çeşitli analiz teknikleriyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, cinsiyet, bölüm, bir işte çalışmak, aylık kişisel gelir, ailenin aylık toplam geliri ve toplam net varlıklar gibi demografik faktörlerin finansal risk toleransını etkilediği, ancak yaş, medeni durum ve çocuk sayısının finansal risk toleransı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir (Anbar & Melek, 2010).

Almenberg ve Widmark (2011: 1) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, ev sahibi ve hisse senedi sahibi olma durumunun finansal okuryazarlık düzeyi ile ilişkisi incelenmiştir. İsveç'te yapılan bu çalışmaya 18-79 yaş aralığında toplam 1300 kişi katılmıştır. Katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri, telefon görüşmeleri ile belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, hisse senedi sahibi olma ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunurken, ev sahibi

olma ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (Almenberg & Widmark, 2011: 1).

Türkiye’de Sigortacılık

Tarihler boyu, insanların malları, sağlıkları ve birikimleri çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kalmıştır. Sigorta, bu tehditlere karşı bir güvence sağlamaktadır. Bireyler, maddi olarak bir bedel karşılığında, başladıkları yere dönme riskinden kurtulmakta ve böylece güven duygusu kazanır. Sigorta kavramı, birden fazla kişinin gelecek dönemlerde karşılaşılabileceği risklere karşı prim ödeyerek oluşturdukları bir risk havuzu olarak tanımlanabilir (Altınkaya, 2020: 47).

Türk Ticaret Kanunu’nda sigortacılık şu şekilde tanımlanmıştır: “Sigorta bir akittir ki sigortacı belirlenen bir prim oranı karşılığında sigortacı tarafından diğer kimselerin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kişinin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli birtakım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır” (1263 Sayılı Türk Ticaret Kanunu).

Sigortacılığın tarihi, yaklaşık 4000 yıl öncesine, Babil uygarlığına kadar uzanmaktadır. Tüccarlara borç veren tefecilerin, kervanların soyulma veya zarara uğrama ihtimali karşısında, tüccarlardan önceden riskin karşılığı olarak belirli bir bedel aldıkları görülmektedir. Bu durum, Babil hükümdarı Hammurabi tarafından yasal hale getirilmiştir. Hammurabi’nin kanununa göre, zarar gören kervanın kayıpları diğer kervanlar arasında paylaşılacaktır. Bu, kara taşımacılığında risk paylaşımının ilk örneğidir (TSB, 2016).

Dünyada ise ilk resmi sigorta poliçesinin 1347 yılında İtalya’nın Cenova limanından hareket eden “Santa Clara” adlı geminin taşıdığı yükü sigortalamak amacıyla kesildiği bilinmektedir (İkiz, 2019: 12).

Ülkemizde sigortacılıkla ilgili ilk ilgi 1870’te İstanbul Beyoğlu’nda yaşanmış ve Beyoğlu Yangını ile sigorta talebi hızla artmıştır. Bu dönemde yabancı sigorta şirketlerinin sayısı hızla artmış ve sigorta sektörü daha organize bir yapıya bürünmüştür (Ezerdi, 1998: 31).

1893 yılında, Osmanlı Umum Sigorta Şirketi, Türkiye’deki ilk yerli sigorta şirketi olarak faaliyete geçmiştir. Bu dönemde, sigortacılığın düzenlenebilmesi için yabancı sigorta şirketlerinin birlikte hareket etme eğilimleri ortaya çıkmıştır. 12 Temmuz 1900’de, 43 tanesi yabancı olmak üzere 44 sigorta şirketi, Türkiye’deki ilk yangın tarifesini belirlemek için bir araya gelmiştir (Erdem, 2017: 22).

Sigortacılığın tarihsel gelişimi, günümüzde geniş bir yelpazeye yayılan poliçelerin tanzimiyle devam etmektedir. İlk sigorta tarifesini ile başlayan süreç, zamanla araç sigortaları, konut sigortaları, hayat sigortaları, nakliyat ve taşımacılık sigortaları, sorumluluk sigortaları, sağlık sigortaları gibi çeşitli alanları kapsayacak şekilde evrilmiştir. Sigorta, finansal güvence sağlayan ve bireylerin karşılaştığı risklere karşı koruma sunan önemli bir kavramdır. Bugün sigorta sektörü, sadece bireysel güvence sağlamakla kalmaz, aynı zamanda ekonomik düzeyde de büyük bir rol oynamaktadır. Sigortacılık sektörü, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde, Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) ile paralel bir gelişim süreci izlemektedir (Hendrawaty et al., 2020: 188). Ülkelerde kişi başına gelir arttıkça, sigorta sektörüne ayrılan pay da büyümekte, bu da sigortacılığın finans sektörü içindeki hacminin genişlemesine sebep olmaktadır. Tablo 1, sigortacılık sektörünün finans sektörü içindeki yerini göstermektedir.

Tablo 1. Türk Finans Sektörü Aktif Büyüklükleri – Turkish Finance Sectors Total Assets

(Milyar TL)	2019	2020	2021	%	(Trilyon TL)
Bankalar	4.490,8	6.106,4	9.215,4	89,72	Banks
Sigorta, Reas, Emek Şirketleri	236,6	307,8	429,20	4,18	Omsıramce, Reins, Pension Comp.
Menkul Kıymet Yat. Fonları	113,8	128,5	267,39	2,60	Securities Mutual Funds
Finansal Kiralama Şirketleri	58,2	70,3	106,05	1,03	Leasing Companies
Faktöring Şirketleri	37	48	64,97	0,63	Factoring Companies
Tüketici Finansman Şirketleri	27,6	36	48,70	0,47	Consumer Finance Companies
Aracı Kurumlar	28	41,3	45,77	0,45	Securities Intermediary Inst
Gayrimenkul Yatırım Ort.	32,7	55,3	87,27	0,85	Real Estate Investment Ass.
Girişim Sermayesi Yat. Ort.	3	7,6	6,47	0,06	Enterprise Capital Manag. Comp.
Genel Toplam	5.027,70	6.801,30	10.271,22	100,00	Total

Kaynak: SEDDK, BDDK, SPK ve TSPB verilerinden derlenmiştir.

Tablo 1'de yer alan verilere göre, Türk sigortacılık sektörünün finans sektörü aktifleri içindeki payı 2019-2021 yılları arasında sürekli olarak artmıştır. Bu büyümeye rağmen, sektörün hâlâ küçük bir paya sahip olmasına karşın, piyasadaki en büyük ikinci sektör olarak dikkat çekmektedir. Sigorta şirketleri, topladıkları primlerin bir kısmını yatırımlara yönlendirerek gelir elde etmekte, diğer kısmını ise hazineye aktararak ekonomik katkı sağlamaktadır. Ayrıca, sektördeki 20.000'den fazla çalışan, önemli bir istihdam kaynağı oluşturmaktadır.

Sigorta sektöründeki çalışan sayısındaki artışa bakıldığında, 2014 yılından itibaren, sektördeki büyüme ile paralel bir şekilde personel sayısının da arttığı gözlemlenmektedir. 2014 yılında yayımlanan eylem planı ile sigorta sektörü çalışanları için yeni düzenlemeler getirilmiş, sektördeki yanlış uygulamaları önlemek amacıyla MASAK Eğitimleri düzenlenmiş ve finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi sağlanmıştır.

Sigorta sektörünün toplumsal yaşamda daha fazla yer almasıyla, hayatımızın çeşitli alanlarında sigortalı olmaktan habersiz bir şekilde yer alırız. Mesela, bindiğimiz otobüste oturduğumuz koltuklar için firmalar zorunlu koltuk sigortası yaparken, alışveriş yaptığımız mağazalar da ferdi kaza sigortası ile mağaza sınırları içindeki olası kazalara karşı bizi sigortalayabilir. Bu durum, sigortacılığın yalnızca bireysel değil, makroekonomik düzeyde de önemli bir işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Sigorta sektörü gelişmiş ve gelişmekte olan piyasalarda gayri safi milli hasılaya paralel bir oranda

gelişme sergilemektedir. Bu bağlamda, sigorta sektörü ekonominin önemli bir bileşeni olarak, ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik büyümeyi ve istikrarı destekler. Ekonomik krizlere karşı alınan tedbirler ve sigorta uygulamaları hem bireylerin hem de toplumların gelecekteki risklere karşı daha güçlü bir güvenceye sahip olmalarını sağlar.

Sigortacılığın önemi sadece bireysel düzeyde değil, toplumsal ve makroekonomik düzeyde de büyük bir rol oynamaktadır. Bu anlamda, sigorta sektörü ve bireysel sigorta poliçeleri, ülkelerin ekonomik yapısına önemli katkılar sağlamakta, sigortalıların güvenliğini artırmakta ve finansal istikrarı güçlendirmektedir. Bu gelişme, sigorta poliçelerinin çeşitlenmesi ve sektördeki rekabetin artmasıyla birlikte, toplumsal güvence sağlamanın ötesine geçerek, ülkelerin ekonomik kalkınmalarında da etkili olmaktadır (Zahra & Anoraga, 2021: 1035).

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, sigortacılık sektöründe çalışan bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, gelir düzeyleri ve eğitim düzeyleri gibi demografik değişkenlere göre nasıl farklılık gösterdiğini incelemektir. Finansal okuryazarlığın, bireylerin finansal kararlarını nasıl etkilediğini anlamak, bu alandaki bilgi eksikliklerini belirleyerek finansal okuryazarlığı artırmaya yönelik stratejiler geliştirmek için önemlidir. Çalışma, gelir düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkilerini özellikle vurgulamakta, eğitim düzeyinin etkisini ise incelemektedir.

Araştırmanın Önemi

Finansal okuryazarlık, bireylerin kişisel finansal yönetim becerilerini geliştirmelerine ve ekonomik kararlar alırken bilinçli seçimler yapmalarına olanak tanır. Bu bağlamda, çalışmanın önemi, finansal okuryazarlık ile demografik faktörler arasındaki ilişkiyi açığa çıkarmak ve bu ilişkilerin sektörel ve toplumsal düzeyde nasıl şekillendiğini anlamaktır. Ayrıca, bu çalışma, özellikle düşük gelirli grupların finansal okuryazarlığını artırmaya yönelik politika geliştirilmesi için bir temel sunmaktadır.

Araştırmanın Sınırları

Araştırma, Türkiye de büyük prim üretimine sahip dört büyük sigorta şirketi çalışanlarından oluşmaktadır. Katılımcı ise toplamda 7000 sigorta şirketi çalışanı arasından 360 kişiden oluşan katılımcı üzerinde yapılmıştır. Katılımcılar kendi rızaları ile araştırmaya katkı sağlamak için anket çalışmasına katılmıştır. Katılımcılar, anket sorularına verdiği yanıtlara göre seçilmiş ve anket üzerinden toplanan veriler analiz edilmiştir. Bu nedenle, bulguların yalnızca araştırmanın yapıldığı bölgedeki ve aynı koşullarda yaşayan bireyler için geçerli olduğu söylenebilir. Araştırmanın anakütlesi 296 kişi olarak belirlenmiş ve bu da yaklaşık 6000 kişiyi temsil etmektedir. Ayrıca, araştırmanın sadece gelir düzeyi ve eğitim düzeyi gibi demografik faktörleri incelemesi, finansal okuryazarlık üzerindeki diğer etkileri göz ardı etmesine yol açmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır. Anket, finansal okuryazarlıkla ilgili üç temel soru içermekte olup, her doğru cevap için 1 puan, yanlış cevap için 0 puan verilmiştir. Katılımcılar, gelir düzeylerine göre gruplandırılmış ve bu gruplar arasındaki finansal okuryazarlık seviyeleri karşılaştırılmıştır. Anket verileri, normal dağılım gösterip göstermediği test edilerek, parametrik test olan tek-yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. ANOVA testi, gelir grupları arasındaki finansal okuryazarlık farklarını incelemek için kullanılmış, ardından homojen varyans dağılımı sağlanması durumunda Scheffe post-hoc testi

uygulanmıştır. Eğitim düzeyi ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi test etmek için de benzer analizler yapılmış, ancak bu analizde eğitim düzeyinin anlamlı bir etkisi bulunmamıştır.

BULGULAR

Bu çalışma sigorta sektör çalışanlarının aylık gelir düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda 296 katılımcıya Google forms üzerinden çeşitli demografik ve finansal okuryazarlık sorularının bulunduğu bir anket uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyet ve diğer demografik değişkenlere göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Demografik Değişkenlere Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	Grup	N	%
Cinsiyet	Erkek	198	66,9
	Kadın	98	33,1
Eğitim düzeyi	Lisans öncesi	88	29,7
	Lisans	166	56,1
	Lisansüstü	42	14,2
Aylık gelir	Asgari ücret	34	11,4
	Asgari ücret ile %25 fazlası arası	37	12,5
	Asgari ücretin %25 fazlası ile %50 fazlası arası	40	13,6
	Asgari ücretin %50 fazlası ile 2 asgari ücret arası	39	13,1
	Asgari ücretin 2 katından fazla	146	49,4

Çalışmanın amacına uygun olarak katılımcıların gelir düzeyi asgari ücret bazında gruplandırılmış ve gruplar anket üzerinde yer alan finansal okuryazarlık sorularından aldıkları puanlar üzerinden karşılaştırılmıştır. Anket üzerinde finansal okuryazarlığı ölçen üç adet soru bulunmakta ve katılımcılar doğru yanıtladıkları sorular için 1 yanlış yanıtladıkları sorular için 0 puan almışlardır. Finansal okuryazarlık için alınabilecek en yüksek puan 3, en düşük puan ise 0’dır. Gruplar arası finansal okuryazarlık karşılaştırmasını doğru analizlerle yapabilmek için artık değerlerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda $\text{çarpıklık} = -.811$ ve $\text{basıklık} = -.542$ olarak hesaplanmış ve bu değerlerin normal dağılıma uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçtan hareketle gruplar arasındaki finansal okuryazarlık seviyesi karşılaştırmasının parametrik bir test olan tek-yönlü ANOVA ile yapılmasına karar verilmiştir. Tablo 3’te, yapılan ANOVA testi ve gruplara ait bazı tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3. Gelir Düzeyi İçin ANOVA Sonuçları

Grup	N	Ortalama	SD	F	df	p
Asgari ücret	34	1.824	1.058	4.457	4, 291	.002
Asgari ücret ile %25 fazlası arası	37	1.622	1.233			
Asgari ücretin %25 fazlası ile %50 fazlası arası	40	1.725	1.132			
Asgari ücretin %50 fazlası ile 2 asgari ücret arası	39	2.231	.959			
Asgari ücretin 2 katından fazla	146	2.267	1.065			

Asgari ücret baz alınarak oluşturulan gelir düzeyi gruplarının finansal okuryazarlık açısından birbirinden anlamlı derecede ayrışıp ayrışmadığını bulmak için yapılan ANOVA testi sonuçları, gruplar arasında önemli farklar olduğunu ortaya koymuştur $F(4, 291) = 4.457, p < .005$. Tek yönlü ANOVA sonucunda gruplar arasında önemli fark bulunduğu için hangi ikili grupların birbirinden ayrıştığını bulmak amacıyla post hoc testleri yapılmıştır. Levene testi sonucuna göre varyansların homojen dağıldığı bulunmuş $F(4, 291) = 2.179, p > .05$ ve bu doğrultuda homojen varyans dağılımında kullanılan Scheffe testi uygulanmıştır.

Yapılan Scheffe post-hoc testi sonucuna göre asgari ücret ile asgari ücretin %25 fazlası arasındaki gelir grubu ($M = 1.622, SS = 1.233$) ile asgari ücretin iki katından fazla kazanan gelir grubu ($M = 2.267, SS = 1.065$) arasında, sonrakinin lehine önemli farklar saptanmıştır. Diğer ikili gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar saptanmamış olsa da gelir düzeyinin artmasının finansal okuryazarlık puanlarında da artışı beraberinde getirdiği gözlemlenmektedir. Bu sonuç; gelir düzeyi ve dolayısıyla yapılabilecek birikimin artmasının bireylerin finansal okuryazarlık davranışlarını tetiklediğini ve bu alanda bilgiye taleplerinin artmasına yol açtığını göstermektedir.

Eğitim düzeyi ile finansal okuryazarlık sorularından alınan puanlar arasındaki ilişkiyi bulmak için ayrı bir ANOVA testi yapılmıştır. Tablo 4 bu testin sonuçlarını içermektedir.

Tablo 4. Eğitim Düzeyi için ANOVA Sonuçları

Grup	N	Ortalama	SD	F	df	p
Lisans öncesi	88	1.92	1.145	1.289	2, 293	.276
Lisans	166	2.08	1.072			
Lisansüstü	42	2.13	1.015			

Eğitim düzeyi gruplarının finansal okuryazarlık puanlarından aldıkları toplam puan ortalamaları karşılaştırılmış ve istatistiksel açıdan önemli farklar saptanmamıştır $F(2, 293) = 1.289, p > .05$. Bu sonuçlara göre lisans öncesi, lisans ve lisansüstü grupların aldıkları puanlar birbirinden ayrışmamakta ve eğitim düzeyi finansal okuryazarlık seviyesini etkilememektedir.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, gelir düzeyinin ve eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkilerini incelemektir. Yapılan analizler, gelir düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkilerini önemli ölçüde ortaya koymuştur. Asgari ücret bazında oluşturulan gelir düzeyine göre yapılan ANOVA testi sonuçları, gruplar arasında anlamlı farklar bulunduğunu göstermiştir ($F(4, 355) = 4.738, p < .005$). Post-hoc testleri ile yapılan ayrıntılı karşılaştırmalarda, asgari ücret ile asgari ücretin %15 fazlası arasındaki grup ile asgari ücretin iki katından fazla kazanan grup arasında önemli bir fark olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, gelir düzeyinin artmasının finansal okuryazarlık seviyelerini olumlu yönde etkilediğini ve kişilerin finansal bilgi taleplerinin arttığını göstermektedir.

Öte yandan, eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Lisans öncesi, lisans ve lisansüstü grupları arasında yapılan karşılaştırmalar, grupların aldıkları puanlarda anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur $F(2, 357) = 1.289, p > .05$. Bu sonuç, eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık davranışları üzerinde belirleyici bir faktör olmadığına işaret etmektedir.

Nitekim bu çalışma, gelir düzeyinin finansal okuryazarlık üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu ortaya koyarken, eğitim düzeyinin aynı etkiyi yaratmadığını göstermiştir. Bu bulgular, özellikle finansal okuryazarlık seviyesinin artırılması için gelir düzeyine dayalı hedeflenmiş stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Tablo 1'de yer alan verilere göre, Türk sigortacılık sektörünün finans sektörü aktifleri içindeki payı 2019-2021 yılları arasında sürekli olarak artmıştır. Bu büyümeye rağmen, sektörün hâlâ küçük bir paya sahip olmasına karşın, piyasadaki en büyük ikinci sektör olarak dikkat çekmektedir. Sigorta şirketleri, topladıkları primlerin bir kısmını yatırımlara yönlendirerek gelir elde etmekte, diğer kısmını ise hazineye aktararak ekonomik katkı sağlamaktadır. Ayrıca, sektördeki 20.000'den fazla çalışan, önemli bir istihdam kaynağı oluşturmaktadır. Sigorta sektöründeki büyüme, yalnızca ekonomik katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda önemli bir istihdam alanı oluşturarak ülke ekonomisine de katkı sağlamaktadır.

Sigorta sektöründeki çalışan sayısındaki artışa bakıldığında, 2014 yılından itibaren, sektördeki büyüme ile paralel bir şekilde personel sayısının da arttığı gözlemlenmektedir. 2014 yılında yayımlanan eylem planı ile sigorta sektörü çalışanları için yeni düzenlemeler getirilmiş, sektördeki yanlış uygulamaları önlemek amacıyla MASAK Eğitimleri düzenlenmiş ve finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi sağlanmıştır. Bu gelişmeler, sigorta sektöründeki profesyonel kadronun daha bilinçli ve donanımlı hale gelmesini sağlamış, sektördeki verimliliği ve kalitesi artırmıştır.

Türk sigortacılık sektörü, son yıllarda önemli bir büyüme kaydetmiş ve finans sektöründeki payını artırarak önemli bir ekonomik aktör haline gelmiştir. Sigorta şirketlerinin yatırımlar yoluyla ekonomiye katkı sağlamaları, sektörü sadece bireysel güvence sağlayan bir alan olmaktan çıkarmış ve ülke ekonomisine katkı sunan bir sektör haline getirmiştir. Çalışan sayısındaki artış ve finansal okuryazarlık eğitimlerinin düzenlenmesi, sektörün kalitesini ve profesyonel düzeyini artırarak, sektördeki verimliliği ve etkileşimi güçlendirmiştir. Sigorta sektöründeki bu gelişmeler, sektörü daha güçlü ve daha sürdürülebilir bir hale getirerek, gelecekte daha geniş bir etki alanına sahip olmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Alkan, F. (2018). *Finansal yönetim ve pratik uygulamalar*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Almenberg, J. & Widmark, E. (2011). The relationship between homeownership and financial literacy. *Journal of Financial Services*, 1(1), 3-8.
- Almenberg, J. & Widmark, E. (2011). Financial literacy and its relation to asset ownership: Evidence from Sweden. *Journal of Financial Education*, 5(1), 1-8.
- Altan, A. & Biçer, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin analizi. *Finansal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 138-145.
- Altınkaya, A. (2020). Sigorta sektörü ve gelişimi üzerine araştırmalar. *Sigorta Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 46-52.
- Anbar, A. & Melek, N. (2010). Finansal okuryazarlık ve finansal bilgi düzeyini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (47), 101-121.
- Anbar, A. & Melek, İ. (2010). Kişisel finansal risk toleransı ile demografik özellikler arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik ampirik bir araştırma. *Finansal Davranış ve Risk Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 101-110.
- Aydoğan, M. (2020). *Teknoloji ve ekonomi: Yeni dönem faaliyetleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bakan, M. & Kaya, E. (2020). Finansal okuryazarlık ve hedef belirleme: Bütçe yönetimi ve tasarruf kültürü. *Finansal Yönetim Dergisi*, 15(3), 30-38.
- BDDK. (2024). *Türkiye Bankacılık Sektörü 2024 Raporu*. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Yayını.
- Brown, J. (2017). *The origins of modern finance*. Routledge.
- Calcagno, R. & Monticone, C. (2015). Financial literacy and investment behavior: Evidence from Italy. *Journal of Financial Education*, 5(1), 1-10.
- Çalışkan, G. (2021). Finansal okuryazarlık ve sektörel eğitimler: Sigorta ve bankacılık sektörü örnekleri. *Ekonomi Araştırmaları*, 24(2), 110-121.
- Çelik, M. (2020). Finansal okuryazarlık ve sektörel uygulamalar: Bankacılık, muhasebe ve sigortacılık üzerine bir inceleme. *Finansal Hizmetler Dergisi*, 14(3), 65-74.
- Demir, S. (2021). *Ekonomik faaliyetler ve doğal kaynak yönetimi*. Uludağ Yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2020). Finansal okuryazarlık ve tasarruf alışkanlıkları: Sigortacılık sektörü üzerine bir inceleme. *İşletme ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 22(4), 91-98.

- Demirtaş, H. (2021). Sigorta sektörü çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri: Sigortacılıkta gelişen ihtiyaçlar. *Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 22(4), 88-95.
- Dewi, K. S. (2022). Sosyo-ekonomik faktörlerin finansal okuryazarlık üzerindeki etkileri: Kamu çalışanları örneği. *Finansal Eğitim ve Araştırmalar*, 17(1), 1-5.
- Doğan, Z. (2019). *Küresel finansal yönetim ilkeleri*. Ege Üniversitesi Yayınları.
- Erdem, N. (2017). Sigortacılığın tarihi ve gelişimi. *Türk Sigortacılık Dergisi*, 5(2), 21-28.
- Erdem, A. (2019). Finansal hedefler ve bütçe planlaması: Yeni yaklaşım ve stratejiler. *Finansal Strateji Dergisi*, 18(1), 60-68.
- Ezerdi, S. (1998). Türkiye’de sigortacılığın tarihi. *Sigorta Araştırma Yayınları*, 1, 30-33.
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD). (2005). *Improving financial literacy: Analysis of issues and policies*. OECD Publishing.
- Erdoğan, T. (2021). Bilgi ekonomisi ve yönetimi. *Der Yayınları*.
- Hendrawaty, E., Irawati, N., & Sadalia, I. (2020). Financial literacy, demographic differences and financial risk tolerance level: A case study. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 9, 187-201.
- Hendrawaty, E., Widiyanti, M. & Sadalia, I. (2020). C.E.O Financial literacy and corporate financial performance in indonesia: mediating role of sources of investment decisions. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 9(10), 118–133.
- İkiz, A. (2019). Sigorta sektörü ve tarihsel gelişimi. *Finansal Araştırmalar*, 22(1), 10-15.
- IMF. (2022). *Global financial stability report 2022*. International Monetary Fund Publications.
- Iriani, A. R., Rahayu, C. W. E., & Rahmawati, C. H. T. (2021). The influence of demographic factors and financial literacy on the financial behavior. *Jurnal Kajian Manajemen Bisnis*, 10(1), 33-45.
- Jackson, R. (2020). *Economic dependencies in developing nations*. Springer.
- Jones, M. (2019). *Principles of financial management*. Oxford University Press.
- Kara, A. (2023). *Ulaşım ve ticaret faaliyetlerinde ekonomik etkiler*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kaya, G. (2020). *Kamu ve özel finans: Temel yaklaşımlar*. İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kaya, M. (2021). Bütçe planlaması ve finansal okuryazarlık: Yeni dönemde dijital çözümler. *Ekonomi Dergisi*, 28(4), 81-86.
- Kılıç, H. (2020). *Ekonomik faaliyetlerin sosyal boyutları*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Köksal, F. (2020). Finansal okuryazarlık ve sermaye yönetimi: Kavramlar ve uygulamalar. *İşletme ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 56-62.

- KPMG. (2023). *Türkiye finansal hizmetler pazarı 2023 raporu*. KPMG Türkiye Yayınları.
- Lotto, J. (2020). Understanding sociodemographic factors influencing households' financial literacy in Tanzania. *Cogent Economics and Finance*, 8(1), 1.
- Murphy, D. (2013). Economic and psychological factors affecting financial literacy in adults. *Journal of Economic and Social Psychology*, 10(2), 70-75.
- Öztürk, A. (2018). Finansal okuryazarlık ve kişisel finans yönetimi. *Ekonomi ve Toplum Dergisi*, 16(3), 53-58.
- Öztürk, A. & Kaya, M. (2019). Finansal okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi ve temel finansal kavramlar. *Finansal Eğitim ve Uygulamalar Dergisi*, 10(1), 75-80.
- Senda, D. A., Rahayu, C. W. E., & Rahmawati, C. H. T. (2020). The effect of financial literacy level and demographic factors on investment decision. *Media Ekonomi Dan Manajemen*, 35(1), 100-111.
- Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2024). *Sigortacılık ve özel emeklilik sektörü gelişmeler ve temel göstergeler 2024 Ocak-Haziran*.
- Sina, H. (2012). Finansal okuryazarlık ve ekonomi yönetimi. *Ekonomi ve Toplum Dergisi*, 13(3), 23-30.
- Smith, A. (2020). *Finance and exchange mechanisms*. Edinburgh University Press.
- SPK. (2023). Sermaye piyasası 2023 raporu. *Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları*.
- TBB. (2023). Türkiye Bankalar Birliği 2023 raporu. *Türkiye Bankalar Birliği Yayınları*.
- Tekin, M. (2020). *Makroekonomi ve finans yönetimi*. Seçkin Yayıncılık.
- Thompson, G. (2018). *Strategic finance for nations*. Cambridge University Press.
- TSB. (2016). Sigortacılığın kökenleri ve gelişimi. *Türkiye Sigorta Birliği Yayınları*.
<https://www.tsb.org.tr/sigorta-tarihi>
- Turan, E. (2018). Finansal okuryazarlık: Tarihsel gelişim ve günümüz uygulamaları. *Finansal Araştırmalar Dergisi*, 21(4), 41-47.
- Williams, R. (2020). *Financial planning and economic strategies*. McGraw-Hill.
- World Bank. (2023). *World development indicators 2023*. The World Bank.
- Yıldırım, M., Bayram, F., Oğuz, A. & Günay, G. (2017). Finansal okuryazarlık: Tanımı, önemi ve bireyler üzerindeki etkisi. *Journal of Economics and Administrative Sciences*, 5(2), 111-125.
- Yılmaz, A. (2021). Gelir artışı ve finansal okuryazarlık ilişkisi: Bireysel finansal yönetim üzerine bir analiz. *Finansal Eğitim ve Uygulamalar Dergisi*, 12(2), 72-77.

- Yılmaz, A. (2022). Dijitalleşme ve finansal okuryazarlık: Teknolojinin etkisi. *Dijital Ekonomi Araştırmaları*, 19(2), 42-50.
- Yılmaz, A. & Aksoy, S. (2019). Finansal okuryazarlık düzeyleri: Eğitim ve dijitalleşmenin rolü. *Finansal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 60-66.
- Yılmaz, A. & Aksoy, S. (2020). Finansal özgürlük ve okuryazarlık: Yeni bir bakış açısı. *Finansal Analiz Dergisi*, 18(2), 102-109.
- Yılmaz, A. & Çetin, G. (2020). Sigorta sektörü çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine bir araştırma. *Sigorta ve Finans Araştırmaları*, 6(2), 87-92.
- Yılmaz, A. & Tekin, K. (2022). Sigorta sektörü çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *İşletme ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 20(4), 85-91.
- Yılmaz, A. & Tekin, K. (2023). Finansal okuryazarlık eğitimlerinin etkinliği: Sektörel bir bakış. *Finansal Eğitim Dergisi*, 10(1), 110-115.
- Yılmaz, E. (2022). Sanayi ve ekonomik faaliyetler. *Selçuk Üniversitesi Yayınları*.
- Zahra, N. & Anoraga, A. (2021). The impact of lifestyle, financial literacy, and demographic variables on consumption preferences. *Journal of Business and Economics*, 45(6), 1033-1035.
- Zahra, M. & Anoraga, W. (2021). Finansal okuryazarlık, yaşam tarzı ve demografik değişkenlerin tüketim tercihleri üzerindeki etkisi. *Tüketici Davranışları Dergisi*, 22(4), 1032-1037.

EXTENDED ABSTRACT

This study aims to analyze how the financial literacy levels of individuals working in the insurance sector differ in terms of demographic variables, especially income levels. In the study, a survey was conducted with 360 individuals working in four major insurance companies operating in Turkey. In the analyses conducted in line with the survey data, the scores obtained from the questions in the last part of the survey, which aimed to measure the literacy level of the participants, were tested for normal distribution and were analyzed using the parametric test one-way ANOVA. The ANOVA test was used to examine the financial literacy differences between income groups, and then the Scheffe post-hoc test was applied in case of a homogeneous variance distribution. It was determined that the financial literacy level increased significantly as the income level increased. This finding reveals that individuals in the high-income group have more access to financial information and tend to make more conscious financial decisions. On the other hand, it was observed that the level of education did not have a statistically significant effect on financial literacy. No significant increase was observed in the level of financial knowledge as the level of education increased. These results show that financial education can be directly related not only to formal education but also to the economic power of individuals. The data obtained reveal the need to develop targeted policies, especially for low-income groups, in order to improve financial literacy. The research emphasizes the importance of financial literacy training for sector employees to make more effective financial decisions, and draws attention to the fact that such studies should be carried out more specifically in the insurance sector.